

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Юридичний факультет
Кафедра теорії та історії держави і права

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

ПРИНЦИПИ ПРАВА: ПИТАННЯ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ

підготовки магістра
спеціальності 081 Право
освітньо-професійної програми Право

Силабус нормативного освітнього компонента «Принципи права: питання теорії та практики» підготовки магістрів, галузі знань 08 Право, спеціальності 081 Право, за освітньо-професійною програмою Право.

Розробники:

доцент кафедри теорії та історії держави і права, к. ю. н., доцент Билиця І.О.

доцент кафедри теорії та історії держави і права, к. ю. н., доцент Юхимюк О.М.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

(к.ю.н., доц. Фідря Ю.О.)

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 1 від 31 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри:

(д.ю.н., проф. Яцишин М. М.)

© Билиця І.О., Юхимюк О.М., 2023 р.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна (очна) форма навчання	Галузь знань: 08 Право, Спеціальність: 081 Право Освітньо-професійна програма Право Освітній рівень: другий (магістерський)	Нормативний
Кількість годин/кредитів 120 /4		Рік навчання – 1-й
		Семестри: 1-ий
ІНДЗ: є		Лекції: 24 год.
		Практичні (семінарські): 24 год.
		Самостійна робота __64__ год.
		Консультації __ 8 __ год.
		Форма контролю: 1-ий семестр – екзамен
Мова навчання: українська		

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Заочна форма навчання	Галузь знань: 08 Право, Спеціальність: 081 Право Освітньо-професійна програма Право Освітній рівень: другий (магістерський)	Нормативний
Кількість годин/кредитів 120 /4		Рік навчання – 1-й
		Семестри: 1-ий
ІНДЗ: є		Лекції: 12 год.
		Практичні (семінарські) 12год.
		Самостійна робота __82__ год.
		Консультації __ 14 __ год.
		Форма контролю: 1-ий семестр – екзамен
Мова навчання: українська		

II. Інформація про викладачів

Билиця Ігор Олегович

Науковий ступінь: кандидат юридичних наук

Вчене звання: доцент

Посада: доцент кафедри теорії та історії держави і права

Контактна інформація: Ihor.Bylytsia@vnu.edu.ua

Дні занять: <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi>

Юхимюк Ольга Михайлівна

Науковий ступінь: кандидат юридичних наук

Вчене звання: доцент

Посада: доцент кафедри теорії та історії держави і права

Контактна інформація: iukchymiuk.olga@vnu.edu.ua

Дні занять: <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу

Поняття, зміст, класифікація, творення та реалізація принципів права є актуальним питанням вітчизняної і зарубіжної теорії та практики юриспруденції. Закріплення принципів права в міжнародних актах та національному законодавстві, їх подальша реалізація сприяють усуненню неузгодженостей та суперечностей між окремими правовими приписами та підвищенню якості законодавства, забезпечуючи тим самим ефективність регулювання суспільних відносин. Гармонізація вітчизняного законодавства із правом Європейського Союзу також ґрунтується на реалізації принципів права, викладених як у засновницьких договорах, так і у судовій практиці. Концептуальне визнання, закріплення та реалізація принципу верховенства права породжує потребу у формуванні в юристів здатності його застосування для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.

Вивчення освітнього компонента «Принципи права: питання теорії та практики» передбачає поглиблення знань в сфері міжнародного права, галузевих юридичних наук в частині закріплення та реалізації принципів права в цілому, а також принципів верховенства права зокрема.

2. Пререквізити

Вивчення предмету «Принципи права: питання теорії та практики» передбачає наявність базових знань з теорії та філософії права, конституційного права, міжнародного права, європейського права, інших галузевих юридичних наук, а також навиків у тлумаченні та реалізації права.

Постреквізити

Вивчення предмету «Принципи права: питання теорії та практики» необхідне для удосконалення навиків тлумачення та реалізації принципів права та права в цілому. Знання, навички і уміння, отримані під час вивчення освітнього компонента «Принципи права: питання теорії та практики» є основою для опанування нормативних та вибіркових дисциплін на другому (магістерському) рівні вищої освіти, зокрема «Юридична компаративістика», «Гармонізація законодавства України з європейським та міжнародним правом», «Європейські та міжнародні стандарти судочинства», «Професійна відповідальність правника» тощо.

3. Мета і завдання освітнього компонента

Мета нормативного освітнього компонента – формування у здобувачів освіти першого курсу другого (магістерського) рівня вищої освіти за галуззю знань 08 Право цілісних уявлень про принципи права (в тому числі принципи верховенства права) з тим, щоб використати одержані знання про формування, еволюцію та зміст принципів права (в тому числі принципи

верховенства права) для їх належного тлумачення та реалізації в різних напрямках юридичної практики. Досягнення зазначеної мети здійснюється з використанням ресурсів офіційних веб-порталів державних органів та міжнародних (міждержавних) інституцій, а також правових інформаційно-пошукових систем (ActiveLex, Pravosud тощо).

Завданням нормативного освітнього компонента є вивчення загальнотеоретичних аспектів змісту та класифікації принципів права (в тому числі принципів верховенства права), особливостей їх тлумачення та реалізації на міжнародному, регіональному та національному рівнях юридичної практики у взаємозв'язку з різними прийомами та засобами юридичної техніки.

4. Результати навчання (Компетентності)

У разі успішного завершення курсу здобувач освіти зможе виявити такі компетентності:
(згідно зі Стандартом вищої освіти зі спеціальності 081 Право галузі знань 08 Право для другого (магістерського) рівня вищої освіти)

Загальні компетентності:

- ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК9. Здатність працювати в міжнародному контексті.

Спеціальні компетентності:

- СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.
- СК5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосовування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції.
- СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.
- СК7. Здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур судочинства в Україні.
- СК9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.
- СК12. Здатність утверджувати етичні стандарти правничої діяльності, стандарти професійної незалежності та відповідальності правника.
- СК14. Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.
- СК15. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.

Результати навчання:

- РН 2. Співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими цінностями, принципами та професійними етичними стандартами.
- РН 4. Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки.
- РН 6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.
- РН 7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.
- РН 8. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності.
- РН 11. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та

правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції.

РН 12. Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу.

РН 13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.

РН 14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування

РН 17. Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.

5. Структура освітнього компонента

Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					Форма контролю/ бали
	Усього	Лек.	Прак т.	Сам. роб.	Ко не у ль т.	
Змістовий модуль 1. Теоретико-прикладні аспекти принципів права						
Тема 1. Загальна характеристика принципів права, їх класифікація	8	2	2	4	2	ДС, Т, РЗ/К, Р/3
Тема 2. Формування та нормативне закріплення принципів права	8	2	2	4		ДС, Т, РЗ/К, Р/3
Тема 3. Загальнолюдські (загальноцивілізаційні) принципи права та їх реалізація	8	2	2	4		ДС, Т, РЗ/К, Р/3
Тема 4. Принципи міжнародного та європейського права, їх реалізація	8	2	2	4		ДС, Т, РЗ/К, Р/3
Модульна контрольна робота 1						20
Разом за змістовим модулем 1	34	8	8	16	2	32
Змістовий модуль 2. Верховенство права та принципи, що забезпечують його дію						
Тема 5. Верховенство права та принципи, що забезпечують його дію: доктринальне розуміння	10	2	2	6	2	ДС, Т, РЗ/К, Р/3
Тема 6. Верховенство права та права людини	10	2	2	6		ДС, Т, РЗ/К, Р/3
Тема 7. Верховенство права в конституційному та інших видах судочинства	20	4	4	12		ДС, Т, РЗ/К, Р/3
Модульна контрольна робота 2						20
Разом за змістовим модулем 2	42	8	8	24	2	29
Змістовий модуль 3. Практичні аспекти принципів права						
Тема 8. Принципи права в правотворчій практиці	12	2	2	8	4	ДС, Т, РЗ/К, Р/3
Тема 9. Принципи права в правоінтерпретаційній Практиці	12	2	2	8		ДС, Т, РЗ/К, Р/3
Тема 10. Принципи права в правозастосовчій практиці	16	4	4	8		ДС, Т, РЗ/К, Р/3
Модульна контрольна робота 3						20
Разом за змістовим модулем 3	44	8	8	24	4	29
ІНДЗ						10
Усього годин	120	24	24	64	8	100 балів

Заочна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					Форма контролю/ бали
	Усього	Лек.	Прак т.	Сам. роб.	Ко не у ль т.	
Змістовий модуль 1. Теоретико-прикладні аспекти принципів права						
Тема 1. Загальна характеристика принципів права, їх класифікація	8	2		6	4	ДС, Т, РЗ/К, Р 5
Тема 2. Формування та нормативне закріплення принципів права	8		2	6		
Тема 3. Загальнолюдські (загальноцивілізаційні) принципи права та їх реалізація	8	2		6		
Тема 4. Принципи міжнародного та європейського права, їх реалізація	8		2	6		
Модульна контрольна робота 1						20
Разом за змістовим модулем 1	34	4	4	24	4	30
Змістовий модуль 2. Верховенство права та принципи, що забезпечують його дію						
Тема 5. Верховенства права та принципи, що забезпечують його дію: доктринальне розуміння	10	2		8	4	ДС, Т, РЗ/К, Р 5
Тема 6. Верховенство права та права людини	10	2	2	8		
Тема 7. Верховенство права в конституційному та інших видах судочинства	20		2	12		
Модульна контрольна робота 2						20
Разом за змістовим модулем 2	42	4	4	28	4	30
Змістовий модуль 3. Практичні аспекти принципів права						
Тема 8. Принципи права в правотворчій практиці	12	2		10	6	ДС, Т, РЗ/К, Р 5
Тема 9. Принципи права в правоінтерпретаційній Практиці	12	2	2	10		
Тема 10. Принципи права в правозастосовчій практиці	16		2	10		
Модульна контрольна робота 3						20
Разом за змістовим модулем 3	44	4	4	30	6	30
ІНДЗ						10
Усього годин	120	12	12	82	14	100 балів

Методи контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання

Завдання до самостійної роботи не оцінюються окремо. Контроль засвоєння того навчального матеріалу, який заплановано на самостійне опрацювання здобувачем освіти, здійснюється під час проведення практичних занять, а також під час підсумкового модульного контролю.

Денна форма навчання

№	Тема	Кількість годин
Тема 1.	Історико-правові аспекти формування принципів права	4

Тема 2.	Методологія пізнання та формування принципів права Вплив принципів права на формування професійної правосвідомості правника та здійснення ним правничої діяльності	4
Тема 3.	Роль та значення принципів права у системі джерел права. Роль та значення принципів права у романо-германській та англосаксонській правових системах	4
Тема 4.	Принципи права Європейського Союзу в практиці Суду справедливості Європейського Союзу Особливості закріплення принципів права в конституціях країн Європейського Союзу	4
Тема 5.	Теоретичні та практичні аспекти співвідношення верховенства права та верховенства закону	6
Тема 6.	Значення принципів верховенства права в юридичній відповідальності Верховенство права у стандартах професійної незалежності та відповідальності правника.	6
Тема 7.	Поняття та зміст принципу рівності при здійсненні правосуддя	12
Тема 8.	Вплив принципів права на правову культуру та правову свідомість Вплив принципів права на правотворення та правотворчість	8
Тема 9.	Особливості тлумачення принципів права	8
Тема 10.	Принципи права в професійній діяльності юриста Етико-правові аспекти реалізації принципів права в професійній діяльності юриста Суддівський розсуд, стандарти професійної незалежності судді та реалізація принципів права	8
	Разом	64

Заочна форма навчання

№	Тема	Кількість годин
Тема 1.	Історико-правові аспекти формування принципів права	6
Тема 2.	Методологія пізнання та формування принципів права Вплив принципів права на формування професійної правосвідомості правника та здійснення ним правничої діяльності	6
Тема 3.	Роль та значення принципів права у системі джерел права. Роль та значення принципів права у романо-германській та англосаксонській правових системах	6
Тема 4.	Принципи права Європейського Союзу в практиці Суду справедливості Європейського Союзу Особливості закріплення принципів права в конституціях країн Європейського Союзу	6
Тема 5.	Теоретичні та практичні аспекти співвідношення верховенства права та верховенства закону	8
Тема 6.	Значення принципів верховенства права в юридичній відповідальності Верховенство права у стандартах професійної незалежності та відповідальності правника.	6
Тема 7.	Поняття та зміст принципу рівності при здійсненні правосуддя	12
Тема 8.	Вплив принципів права на правову культуру та правову свідомість Вплив принципів права на правотворення та правотворчість	10
Тема 9.	Особливості тлумачення принципів права	10

Тема 10.	Принципи права в професійній діяльності юриста Етико-правові аспекти реалізації принципів права в професійній діяльності юриста Суддівський розсуд, стандарти професійної незалежності судді та реалізація принципів права	10
	Разом	82

Індивідуальні науково-дослідні завдання.

Тема: Особливості закріплення принципів права в конституції держави-члена Європейського Союзу та їх відображення в практиці органу конституційної юрисдикції даної держави.

Здобувач освіти має:

- самостійно обрати державу-члена Європейського Союзу (аргументувати вибір);
- проаналізувати зміст її конституції, визначити її основні характеристики (із посиланням на сайт, де розміщено текст конституції);
- визначити принципи права, закріплені в такій конституції;
- визначити та дати коротку характеристику суду конституційної юрисдикції даної держави (із посиланням на відповідний сайт суду);
- обрати один-два конституційні принципи та проаналізувати їх відображення у практиці суду конституційної юрисдикції даної держави (із посиланнями на відповідні акти та сайт, де розміщено такі акти).

Форма звітності: друкований реферат обсягом 15-20 сторінок.

Строки виконання (для здобувачів освіти денної форми навчання) – до 1 грудня.

Строки виконання (для здобувачів освіти заочної форми навчання) – до початку заліково-екзаменаційної сесії.

Виконане ІНДЗ здавати на курсі в Moodle у відповідному розділі.

IV. Політика оцінювання

Здобувач освіти повинен відвідувати заняття очно, а, за наявності обґрунтованих причин (хвороба, перебування за кордоном тощо), за погодження з викладачем - онлайн

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях. Під час виконання контрольних заходів (контрольних робіт, заліку, іспиту) використання гаджетів заборонено. У разі порушення цієї заборони робота не буде оцінюватись.

Відпрацювання пропущених занять можливе до початку заліково-екзаменаційної сесії відповідно до графіку чергування викладача, затвердженого на кафедрі теорії та історії держави і права (каб. В-123) .

Комунікація:

Базовою платформою для комунікації викладача зі здобувачами освіти є Moodle.

Консультації відповідно до графіку чергування викладача, затвердженого на кафедрі теорії та історії держави і права (каб. В-123).

Оцінювання роботи здобувача освіти

На семінарських заняття здобувачі освіти, відповідно до вказівок викладача, можуть відповідати усно, доповнювати основні відповіді, готувати письмові відповіді на окремі питання, виконувати тестові та творчі завдання.

Шкала оцінювання роботи здобувача освіти на семінарських заняттях (денна форма навчання):

0-0,9 – незадовільно - питання висвітлені недостатньо, не використано юридичної термінології, більшість тез потребують уточнення, доопрацювання.

1-1,7 – задовільно - питання висвітлені поверхнево, використана частково юридична термінологія, зроблені висновки, які потребують деякого уточнення;

1,8-2,5 – добре – питання висвітлені частково, відповідь охоплює основні аспекти, використана певна кількість термінів, класифікації, зроблені окремі висновки;

2,6-3 – відмінно - питання висвітлені повністю, використана необхідна кількість термінів, класифікації, зроблені конкретні висновки;

Шкала оцінювання роботи здобувача освіти на семінарських заняттях (заочна форма навчання):

0-0,9 – незадовільно - питання висвітлені недостатньо, не використано юридичної термінології, більшість тез потребують уточнення, доопрацювання.

1-1,9 – задовільно - питання висвітлені поверхнево, використана частково юридична термінологія, зроблені висновки, які потребують деякого уточнення;

2-3 – добре – питання висвітлені частково, відповідь охоплює основні аспекти, використана певна кількість термінів, класифікації, зроблені окремі висновки;

4-5 – відмінно - питання висвітлені повністю, використана необхідна кількість термінів, класифікації, зроблені конкретні висновки;

Підсумкова оцінка поточного контролю за результатами кожного змістового модуля виводиться шляхом додавання оцінок за семінарські заняття по темах, що входять до даного модуля.

Критерії оцінювання ІНДЗ:

8-10 балів – проблема висвітлена повністю, використана значна кількість наукової літератури та практики, зроблені конкретні висновки;

5-7 балів - проблема висвітлена частково, використано дослідження різних науковців з даного питання, зроблені висновки, які потребують деякого уточнення;

до 5 балів - проблема висвітлена недостатньо, не використано дослідження різних науковців з даного питання, зроблені висновки нечіткі і потребують уточнення, доопрацювання.

За домовленістю між здобувачем освіти і викладачем написання ІНДЗ може бути замінене на написання доповіді на конференцію чи наукової статті. Тема доповіді чи тема наукової статті погоджується викладачем. Підготовлена та обов'язково опублікована доповідь чи наукова стаття оцінюється відповідно до критеріїв оцінювання ІНДЗ.

Модульна контрольна робота проводиться у формі тестування, складається з тестових завдань різного рівня складності. Максимальна оцінка за модульну контрольну роботу – 20 балів.

В разі, якщо здобувач освіти не з'явився на модульну контрольна робота, вона не перездається.

Політика щодо академічної доброчесності

Вивчаючи курс «Принципи права: питання теорії та практики», здобувач освіти погоджується виконувати етичні принципи та визначені законом правила, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Здобувач освіти зобов'язаний дотримуватись політики академічної доброчесності, що передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Основні засади дотримання академічної доброчесності визначено у Положенні про

систему запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників Волинського національного університету імені Лесі Українки http://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/11/polozhennya_antyplagiat.pdf, а також у Кодексі академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки <http://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/06/Kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti.pdf>

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Пропущені семінарські заняття перескладаються шляхом виконання завдань семінарського заняття. За результатами перездачі виставляється оцінка відповідно до шкали оцінювання роботи здобувача освіти на семінарських заняттях.

Пропуски на семінарських заняттях та негативні оцінки можуть бути перездані до початку семінарських занять по наступному модулю або до початку заліково-екзаменаційної сесії, якщо модуль останній в семестрі.

Перездача заліків та екзаменів відбувається відповідно до розкладу заліково-екзаменаційної сесії.

V. Підсумковий контроль

Екзамен проводиться усно шляхом опитування по питаннях, викладених в екзаменаційному білеті, який складається з трьох питань. Максимальний результат виконання екзаменаційного завдання оцінюється в 60 балів:

45-60 балів передбачає високий рівень знань і навичок: відповідь повна, логічна з елементами самостійності;

30–44 балів передбачає досить високий рівень знань і навичок: відповідь логічна, містить деякі неточності при формулюванні узагальнень, наведенні прикладів.

15-29 балів передбачає наявність знань лише основної літератури, здобувач освіти відповідає по суті на питання і в загальній формі розбирається в матеріалі, але відповідь неповна і містить неточності;

1 – 14 балів передбачає неповні знання здобувачем освіти основної літератури; здобувач освіти лише в загальній формі розбирається в матеріалі, відповідь неповна;

0 балів - здобувач освіти не розкрив поставлені питання, не засвоїв матеріал в достатньому обсязі для подальшого навчання.

Бали, отримані на екзамені, додаються до балів, отриманих на семінарських заняттях.

Перелік питань на екзамен

1. Основні етапи формування принципів права
2. Поняття і ознаки принципів права
3. Функції принципів права
4. Співвідношення принципів і норм права, їх спільні і відмінні ознаки.
5. Критерії класифікації принципів права
6. Класифікація принципів права за сферою територіальної дії (загальноправові, міжгалузеві, галузеві, інституційні)
7. Класифікація принципів права за предметом правового регулювання
8. Закріплення принципів права в міжнародних актах та договорах
9. Закріплення принципів права в актах та договорах Ради Європи та Європейського Союзу.
10. Закріплення принципів права на конституційному рівні в Україні та зарубіжних країнах
11. Закріплення принципів права у галузевому законодавстві України
12. Формування принципів права у судовій практиці
13. Становлення поняття «загальнолюдські (загальноцивілізаційні) принципи права» у юридичній науці
14. Впровадження у законодавство України сучасних загальнолюдських принципів права
15. Основні сучасні загальнолюдські принципи права та їх зміст

16. Місце загальнолюдських (загальноцивілізаційних) принципів права у системі принципів права
17. Механізм впровадження (загальноцивілізаційних) принципів права у практику в Україні
18. Поняття, зміст та значення принципу верховенства права
19. Принцип правової визначеності
20. Принцип пропорційності
21. Принцип добросовісності
22. Поняття, ознаки, види та зміст принципів міжнародного права
23. Поняття, ознаки, види та зміст принципів права Ради Європи
24. Поняття, ознаки, види та зміст принципів права Європейського Союзу
25. Особливості застосування принципів міжнародного права міжнародними судовими інстанціями
26. Особливості застосування принципів права Європейського Союзу Судом Європейського Союзу
27. Система національних принципів права
28. Значення принципів права при здійсненні правосуддя
29. Роль принципів права при заповненні прогалин в праві
30. Значення принципів права в діяльності Конституційного Суду України

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90-100	Відмінно
82 - 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 - 59	Незадовільно

Бали зарахування результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті

Види наукової та практичної активності здобувача освіти	Кількість балів
Публікація наукової статті в періодичному науковому фаховому виданні	до 20
Публікація тез доповіді у збірнику матеріалів конференції, круглого столу чи іншого наукового заходу	до 10
Виступ із доповіддю на науково-практичній конференції, засіданні круглого столу, симпозіумі тощо	до 10
Участь у Всеукраїнській студентській олімпіаді	до 20
Участь у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт	до 20
Участь у правопросвітницьких заходах	до 5
Проходження курсів, тренінгів, воркшопів та інших видів неформальної освіти в межах тематики освітнього компонента	до 10
Участь в Moot-courts	до 20

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених освітньо-професійною програмою, за якою він навчається.

Визнання можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню тощо, які передбачені програмою (силабусом) навчальної дисципліни (Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки від 29 червня 2022 року <https://cutt.ly/mwi5lxf8>)

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси:

Основна:

1. Андриц М. Р.. Принципи права в рішеннях Конституційного Суду України. Дис.. д-ра філософії: 081 Право. Хмельницький, 2021. 221 с.
2. Бахновська І. П. Основоположні принципи права як інтегруючий елемент правової системи України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 ; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". Х., 2011. 19 с.
3. Головатий С. Верховенство права: монографія; у 3 кн. / С. Головатий. К. : Фенікс, 2006
4. Грищук О. Принципи права: філософсько-правовий вимір. *Вісник Львівського університету*. 2015. Вип. 61. С. 16-23
5. Жукевич І. Динаміка явних та неявних принципів права. Дис... канд. юрид. наук: 12.00.01. Київ, 2011. 221 с.
6. Зайчук О. В. Принципи права в контексті розвитку загальної теорії держави і права. URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/63854/04-Zaychuk.pdf?sequence=1>
7. Кампо В. М. Деякі проблеми реалізації принципу верховенства права в практиці конституційної юстиції. *Бюлетень VII зборів Світового Конгресу українських юристів*. К., 2010. С. 22–29.
8. Козюбра М. Принципи права: методологічні підходи до розуміння природи та класифікації в умовах сучасних глобалізаційних трансформацій. *Право України*. 2017. № 11. С. 142-164
9. Козюбра М. І. Принципи верховенства права і правової держави: єдність основних вимог. *Наукові записки. Т. 64 :Юридичні науки*. К., 2007. С. 3–9.
10. Колодій А. М. Принципи права України: Монографія. К., 1998. 208 с.
11. Корнієнко М. В., Тертишник В. М. Принципи права в розв'язанні проблем конкуренції правових норм, юридичних фікцій і колізій. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. Вип. 1(1). С. 7-11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apvu_2017_1%281%29__4
12. Погребняк С. П. Основоположні принципи права (змістова характеристика): Монографія. Х., 2008. 240с. URL: <https://constitutionalist.com.ua/osnovopolozhni-pryntsyru-prava-zmistovna-kharakterystyka/>
13. Погребняк С. Принципи права: доктринальні питання. *Право України*. 2013. № 9. С. 218-224.
14. Принцип верховенства права: проблеми теорії та практики: Монографія /У двох книгах /За заг. ред. Ю. С. Шемшученка; [ред.кол: Ю.С.Шемшученко та ін.] Книга перша: Верховенство права як принцип правової системи: проблеми теорії. К, 2008. 344 с.
15. Принцип верховенства права: проблеми теорії та практики: у двох книгах / За заг. ред. Ю. С. Шемшученка; [ред. кол.: Ю.С. Шемшученко (голова)]. Книга друга: Принцип верховенства права у діяльності держави та в адміністративному праві. К, 2008. 314 с.
16. Ремінська Ю. Ю. Принцип верховенства права в міжнародній правотворчості (теоретико-правові аспекти) : дис. ... д-ра філософії [спец. 081 - Право] / Київський національний університет ім. Тараса Шевченка, Київ, 2020. 230 с. URL: <https://ccu.gov.ua/library/pryncyp-verhovenstva-prava-v-mizhnarodniy-pravotvorchosti-teoretyko-pravovi-aspekty>
17. Тихомиров О.Д. Принципи права в компаративістському контексті. *Альманах права*. 2012. Вип. 3. С. 52-57.
18. Уварова О. О. Принципи права у правозастосуванні: загальнотеоретична характеристика: монографія. Харків: «Друкарня МАДРИД», 2012. 196 с. URL: <https://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/1850>
19. Фулей Т. А. Сучасні загальнолюдські принципи права та проблеми їх впровадження в Україні: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. К., 2003. 18 с.
20. Юхимюк О. Особливості викладу принципів права у національному законодавстві. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки*. Випуск 6. Т. 1. Херсон, 2013. С. 12-15. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/9906/3/03.pdf>
21. Alexy R. A Theory of Constitutional Rights / R. Alexy. Oxford : Oxford University Press, 2002. 506 p.

22. Dworkin R. Taking rights seriously. Harvard University Press. Cambridge, Massachusetts, 1978.
23. Kordela M. Zasady prawa. Studium teoretycznoprawne. Wydawnictwo Naukowe UaM, Poznań, 2014.
24. Law, Rights and Discourse. The Legal Philosophy of Robert Alexy / ed. by George Pavlakos. Oxford and Portland, Oregon : Hart Published, 2007. 378 p.

Додаткова:

1. Билиця І.О. Реалізація принципу законності в діяльності органів прокуратури. *Актуальні питання реформування правової системи: зб. матеріалів ХІХ Міжнар. наук.-практ. конф., Луцьк, 22-23 жовтня 2022 р.* Луцьк, 2022. С. 3-4.
2. Юхимюк О. Еволюція системи загальних принципів права Європейського Союзу. *Історико-правовий часопис : науковий журнал.* Луцьк, 2016. № 1 (7). С.53-57
3. Юхимюк О. Значення загальних принципів права у правозастосовчій діяльності міжнародних судів. *Історико-правовий часопис : науковий журнал.* Луцьк, 2017. № 1(9). С. 46-50
4. Юхимюк О. Право ЄС та його принципи в рішеннях Конституційного Трибуналу Республіки Польща перед вступом у ЄС: досвід для України. *Нове українське право*, Випуск 6, Том 2, 2022. С. 215-221. DOI <https://doi.org/10.51989/NUL.2022.6.2.33>
<http://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/417/371>
5. Юхимюк О. Роль загальних принципів права у здійсненні судочинства в міжнародному праві. *Підприємництво, господарство і право.* 2017. № 3. С. 221-223
6. Юхимюк О. Функції принципів права Європейського Союзу в практиці Суду Європейського Союзу. *Історико-правовий часопис : науковий журнал.* Луцьк, 2019. № 2 (14). С. 62-65
7. Юхимюк О., Дмитрук С. Формування принципу верховенства права Європейського Союзу. *Історико-правовий часопис : науковий журнал.* Луцьк, 2018. № 2 (12). С. 39-43
8. Юхимюк О., Марчанчин С. В. Принципи верховенства та безпосередньої дії права ЄС в практиці Суду ЄС. *Актуальні питання реформування правової системи України : зб. наук, ст. за матеріалами ХVІ Міжнародної наук.-практ. конф., Луцьк, 14–15 червня 2019 р.* Луцьк, 2019. С.137-139.

Інтернет-ресурси:

1. <http://www.rada.gov.ua> – Офіційний сайт Верховної Ради України
2. <https://www.un.org/en/> - сайт ООН
3. [https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{%22documentcollectionid2%22:\[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{%22documentcollectionid2%22:[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22]}) – сайт Європейського Суду з прав людини
4. https://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_6999/en/ - сайт Суду справедливості Європейського Союзу
5. <http://www.nbu.gov.ua> – Національна бібліотека імені В.І.Вернадського